

Europese verkiezingen

Meer liberalisering en internationalisering

Het Europees Parlement is begonnen aan een nieuwe periode. De komende vijf jaar zijn liberalisering en internationalisering de belangrijkste ontwikkelingen voor het Europese notariaat, zeggen vier ingewijden.

TEKST Peter Louwerse | BEELD Roel Ottow

Bij het woord 'notaris' denkt CDA-Europarlementariër Wim van de Camp in de eerste plaats aan 'betrouwbaar'. 'Toen ik in de Tweede Kamer zat, heb ik me beziggehouden met marktwerking en deregulering', vertelt Van de Camp. 'Die ontwikkelingen hebben veel invloed gehad op het notariaat. Ik vind dat de Nederlandse notaris goed omgaat met de spanning tussen zijn formele en commerciële taken.' Maar, waarschuwt Van de Camp, de vrijmarktgedachte en de internationalisering nopen tot waakzaamheid. 'De Europese Commissie wil nieuwe regels opstellen voor het notariaat en dan weet je niet altijd waar je terecht komt', zegt Van de Camp. 'Dat kan ertoe leiden dat ook andere juristen notariële diensten kunnen aanbieden, tegen lagere prijzen. De kwaliteit mag niet onder druk komen.' Ook de voorzitter van de Europese notaris-koepel CNUE, de Belg André Michielsens, constateert dat liberalisering populair is binnen de Commissie. 'Vanzelfsprekend heb ik de Europese verkiezingen met aandacht gevolgd', zegt Michielsens. 'De stem van de kiezer heeft immers invloed op de samenstelling van de Europese Commissie en de keuze van haar voorzitter.'

ONMISBAAR

Volgens Michielsens hoeft het notariaat niet bang te zijn. 'De cijfers spreken voor zich: 15 landen van de G-20 en 22 van de 28 landen van de Europese Unie hebben gekozen voor een rechtssysteem dat aanleunt tegen het onze, het continentale recht.'

De keuze voor dat stelsel, waarin de notaris optreedt voor beide partijen, is niet toevallig, vervolgt Michielsens. 'Vaste normen leiden tot zekerheid en openen de mogelijkheid tot krediet, investering en economische ontwikkeling.'

'De notaris', zegt Europarlementariër Hans van Baalen (VVD), 'zorgt voor rechtszekerheid en is daarom onmisbaar. Hij moet herkenbaar zijn. Het is onverstandig dat zwakke broeders dat werk gaan doen zonder controle.' Aan de andere kant noemt hij marktwerking een groot goed. 'Ik wil van notarissen weten: waar liggen de problemen? Waarom heb je die speciale status nodig? En waarom heeft de marktwerking negatieve effecten? Leg dat uit, en denk mee over de vraag hoe marktwerking wel kan functioneren.'

Lineke Minkjan, adviseur internationale zaken bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), zegt dat binnen de Europese Unie (EU) het Nederlands notariaat verreweg het meest geliberaliseerd is qua tarieven en vestigingsbeleid. Tegelijk heeft de Nederlandse notaris de meeste monopolies. In Engeland bijvoorbeeld, kun je een testament laten maken bij de supermarktketen Coöp, of zelfs thuis aan de eettafel, met een getuige. Minkjan verwacht niet dat het in Nederland die kant op gaat. 'Maar je weet het nooit, dingen gaan zo snel.'

BV'TJE BEGINNEN

In 2013 stelde de Europese Commissie voor om het oprichten van een besloten vennootschap (bv) gemakkelijker te maken. Iedereen kan dan achter de laptop, zonder tussenkomst van de notaris, een bv'tje beginnen. De KNB en de CNUE verzetten zich daartegen, zegt Lineke

Minkjan. 'Het strookt niet met het streven om witwassen en fraude tegen te gaan. De notaris heeft daarin een belangrijk rol. Hij controleert nu je identiteit. Maar straks stuur je een kopietje van je paspoort, en wie controleert dat dan? De registers kunnen hierdoor vervuilen.' Van de Camp onderschrijft dat. 'De deregulering is te ver doorgeschoten', meent hij. 'In de interneteconomie kom je veel dubieuze bedrijfjes tegen. Als iemand vanachter zijn laptop thuis zonder toezicht van een notaris of een Kamer van Koophandel een virtueel bedrijfje kan oprichten, met spooknota's en zo, geef mij dan maar de betrouwbare notaris.' Mee eens, zegt Van Baalen. 'De notaris moet kunnen controleren of de gegevens kloppen, maar wel tegen een net tarief.' Inmiddels ligt het onderwerp bij de lidstaten. Die moeten nu een standpunt innemen. De

'De deregulering is te ver doorgeschoten'

en ook technisch ingewikkelde documenten in deze verordening op te nemen, bedreigt de juridische zekerheid', vindt Michielsens. De nieuwe Commissie zal het voorstel verder uitwerken en opsturen naar de Europese Raad. Minkjan heeft haar hoop gevestigd op de lidstaten: 'De regeringen houden hun hart vast voor de fraudemogelijkheden.'

GOED IDEE

Om de rechten van bedrijven en consumenten over de grens beter te beschermen, lanceerde de KNB in 2013 het plan voor een Europees paspoort voor rechtspersonen, wat inmiddels wordt ondersteund door de CNUE. Wim van de Camp is daar zeer positief over: 'Als ik bij een Duits internetbedrijf een tv koop, wil ik via het Europees paspoort graag zien met wie ik te maken heb. Een goed idee dus.' Van Baalen steunt het idee ook. 'Het is prettig dat je van elkaar weet wie je bent. Het paspoort voor rechtspersonen lijkt me een goede innovatie. De vraag is wel of dat opgelegd moet worden, of kan de branche dat zelf organiseren? Als liberalen zeggen wij het laatste. Wetgeving is pas aan de orde als zelfregulering niet werkt.' Ook de Europese Commissie heeft het idee omarmd. Naar aanleiding van de *call* (oproep) van de Europese Commissie gaat het Europees Notarieel Netwerk (ENN) een subsidieaanvraag indienen voor technieken om dit paspoort te maken.

INTERNATIONALISERING

Van de Camp benadrukt dat elke Europese notaris meer en meer te maken krijgt met internationaal werk. Minkjan is daarom blij met de Europese verklaring van erfrecht. 'Vooral mee doorgaan', vindt ze. De verordening treedt op 17 augustus 2015 in werking, maar de uitwerking zal nog veel voeten in de aarde hebben. 'Duitsland heeft er bijvoorbeeld moeite mee, omdat het Duitse Kadaster een positief stelsel kent. Als een registergoed op basis van een verklaring van erfrecht uit een ander land wordt overgeschreven, en het blijkt later niet te kloppen, is de overschrijving bijna niet meer ongedaan te maken.' Volgens Minkjan stikt het in Europa van grensoverschrijdende problemen. Om dat duidelijk te maken, gaat het jaarcongres van de KNB dit jaar over de effecten van internationalisering. ■

KNB heeft de Nederlandse regering kunnen overtuigen, zegt Minkjan. 'We hebben ze wel geadviseerd om met een alternatief te komen: de flex-bv komt ook tegemoet aan de eisen van de Commissie.'

Michielsens noemt nog een andere oplossing: een richtlijn die de verbinding tussen de Europese handelsregisters regelt. Daardoor moeten de grensoverschrijdende fusies en verplaatsing van ondernemingen naar het buitenland gemakkelijker worden. 'Daarom zal de CNUE aan de nieuwe Europese Commissie vragen om dat nu eindelijk te regelen in de zogeheten 14e richtlijn, waarin de verplaatsing van de maatschappelijke zetel geregeld wordt.'

LEGALISATIE

Een ander actueel onderwerp is de legalisatie van documenten. 'Stel', zegt Van Baalen, 'dat ik wil lesgeven aan de universiteit van Warschau. Dan moet mijn bul gelegaliseerd worden. Daarvoor moet de notaris checken of de bul echt is, anders is het niet meer dan een stempel op een vertaling. Ik weet niet of de notaris dat echt doet. Ook hier moet de

beroepsgroep kunnen aantonen dat het belangrijk is om de legalisatie te handhaven.' De Europese Commissie wil juist af van legalisatie en apostille van openbare akten. Het doel is om het leven van de burgers te vereenvoudigen door de erkenning van openbare documenten, met een minimum aan administratieve formaliteiten in heel Europa. Om vertaling van officiële documenten te vermijden, voorziet de tekst in meertalige modelformulieren die in de plaats kunnen komen van nationale documenten. 'Op zich een goed idee', erkent Minkjan. 'Het is natuurlijk prettig als je je uittreksel van de burgerlijke stand kunt meenemen naar het buitenland. Maar maak het niet te gemakkelijk voor fraudeurs. Neem dus geen genoegen met een kopietje van een paspoort.' Samen met de CNUE volgt ze dit onderwerp op de voet. 'De tekst is nog niet definitief en er wordt nog duchtig over onderhandeld', zegt Michielsens. De CNUE vindt dat de verordening beperkt moet blijven tot eenvoudige documenten, zoals de geboorteakte. 'De ambitie van de Commissie om verder te gaan